

Izhaja vsak četrtek
in velja s poštnino vred
in v Mariboru s pošilja-
njem na dom
za celo leto 3 glđ. — kr.
„ pol leta 1 „ 60 „
„ četrt leta — „ 80 „
Naročnina se pošilja
opravništvu v škofjsk.
poslopju (Bischofhof.)
Določniki tisk. društva
dobivajo list brez po-
sebne naročnine.

SLOVENSKI GOSPODAR.

List ljudstvu v poduk.

Posamesne liste
prodaja knjigar Novak
na velikem trgu
po 5 kr. — Rokopisi
se ne vračajo, nepla-
čani listi se ne spro-
jemajo. —

Za oznanila se pla-
čuje od navadne vrsti-
ce, če se natisne en-
krat, 8 kr., dvakrat 12
kr., trikrat 16 kr.

Ker se nam zmiraj novi naročniki na „Slov. Gospodarja“ oglašajo, pa nekteri samo ali na četrt ali na polleta, kar opravništvu prizadevajo dosti dela in ovira točni pregled naročnikov, prosimo, naj se novi naročniki naročujejo ali do 1. julija, od zdaj za 30 kr., ali do 1. oktobra za 1 fl. 10 kr., ali do konca leta za 1 fl. 90 kr. Tiste gospode naročnike, ki so nas že o novem letu potrpljenja prosili in jim list pošiljamo, prosimo, da na svojo obljubo ne pozabijo.

Veledragi dualizem.

Bilo je l. 1867., ko so na prizadetje nemškega prišleca grofa in ministra Beusta nemško-ustavovorni poslanci z magjarskimi sklenoli nagodbo ali zvezo na 10 let. Vsled te nagodbe je do tistih dob enotna Avstrija razpala na dva kosa in dobila trojno ministerstvo: prvo za nemško-avstrijske dežele, drugo za ogerske dežele in tretje za vnanje zadeve, za finance ali denarstvo in za vojništvo cele Avstrije. Za 3 poslednje reči so sklenoli, da doplačujemo mi po 70 %, Magjari pa po 30 % na leto. Tako so cesarstvo razklali na dvoje, tako je nastal dualizem. Mnogi skušeni domoljubi, posebno pa Slovani, so to nagodbo močno obžalovali. Sedaj doteče kmalu 10. leto in že se pogovarjajo skoro ravno tisti poslanci, kako bi nagodbo ponovili zopet na 10 let. Ni dvomiti, da bo vse pri starem ostalo. Minister Lasser je že javno izrekel, da se Avstrija sedaj drugače vladariti ne da. To mu podpišejo gotovo vsi ustavoverci in Magjari, nikakor pa ne Nemci drugih strank in Slovani. Ti vsi trdijo sedaj še z večjim prepričanjem, ker imajo 10letno britko skušnjo za seboj, da dualizem Avstriji ni in tudi biti ne more — na korist in srečo. Žali Bog imajo za to prepričanje to preveč dokazov!

Iz Dunaja dopisuje nekdo precej redno v „Augsburger Zeitung“. Pravijo, da isti dopisnik sedi v odseku za časnikarstvo ministra zunanjih zadev, sedaj grofa Andrassy-ja. Dopisi so véasih jako zanimivi. Ta dopisnik je nedavno močno

tožil, kako da sedaj Avstrija gledé važnega turškega prašanja omahuje, to pa zaradi nepovoljnih znotrajnih ali domačih razmer. Kajti, pravi dopisnik, če se Avstrija nagne na rusko stran, potem so vsi Magjari razburjeni, če pa stopi na turško stran, potem se je pa bati upora od Slovanov. Tako toži dopisnik. Dobro, ali kdo je kriv, da je Magjarom toliko greben vzrastel ter hoče komaj 5 milijonov broječi narodič zapovedovati 8 milijonom avstrijskih Nemcev in 16 milijonom Slovanov in celej Avstriji vkaževati magjarsko politiko? Brez dvombe dualizem, ki je lepo polovico Avstrije Magjarom prepustil. Kdo je Slovane bolj zaničljivo in brezobzirno strahoval, kakor oče dualizma, bivši minister Beust, ki se je rad grozil: „kako bo Slované k steni pritisnil?“ Še bolj očitno vidimo slabe nasledke dualizma za Avstrijo, ako pogledamo na finančne razmere našega cesarstva. Tukaj zamoremo čestitim bralcem postreči z popolnem zanesljivimi številkami. Nedavno je e. kr. komisija za poplačevanje državnih dolgov objavila zanimivo poročilo, iz katerega povzamemo v svoj namen sledeče črtice. Leta 1848. je imelo celo cesarstvo državnega dolga 831 milijonov goldinarjev, katera nepovoljna prikazen se je v blizu 30 letih neznano shujšala. Brezme dolgov in za nje potrebnih obresti se je na nesrečo davkeplačilcev neizmerno obtežilo. Od leta 1849 naprej so dolgovi do l. 1866 narastli do svote 2990 milijonov. Tej svoti se ima vštetiti še dolg zemljiščne rešitve (Grundentlastungsschuld) v znesku 521 milijonov tako, da je ves dolg znašal 3511 milijonov, ki je potreboval na leto 152 milijonov za izplačevanje obresti. Ta znesek za obresti se je l. 1868 vsled davka vrženega na kupone (t. j. na obrestne listke državnih posojilnih pisem) za 17 milijonov znižal, tedaj je znesek za obresti znašal 135 milijonov. Tako je bilo v začetku dualizma, sedaj pogledimo, kam smo prišli v tej velevažni zadevi v blizu 10 letih? Gori omenjena komisija poroča, da je lani t. j. ob koncu l. 1876. samo za naše nemško-avstrijske dežele (Cizlajtanijo) državni dolg doplezal do strahovite številke 3600 milijonov, za kateri

dolg plačujemo samo za obresti vsako leto 128 milijonov. Ali ob enem so tudi Magjari marljivo na posodo jemali in si nakopali državnega dolga 708 milijonov ter potrebujejo za obresti 50 milijonov. Vsa Avstrija je tedaj koncem l. 1876 bila zadolžena z 4308 milijoni in plačuje za obresti 178 milijonov. Tej svoti moramo še vračniti stroške za nadavek ali ažijo, ki znaša sploh 10 %. Tedaj potrebujemo za letne obresti 194 milijonov. Razun tega je še pomisliti, da so naši ustavoverni poslanci, kakor tudi magjarski, novim železnicam dovolili 41 milijonov letne podpore iz državne kase, kar je ravno toliko, kakor če bi bili zavolj železnic napravili 820 milijonov novega dolga. Potem teži celo Avstrijo dolg 5128 milijonov in znesek za obresti 336 milijonov. Ako pomislimo, da je v začetku dualizma vsega dolga bilo 3511 milijonov in 152 milijonov obresti, potem je razvidno, kako veledrag je naš dualizem. Pomnožil je državni dolg z 1617 milijoni in letne državne obresti z 84 milijoni. Česa bi se naj iz tega naučili?

Gospodarske stvari.

O konjerejstvu nekaj.

Dne 13. t. m. zborovalo je v Ljutomerski pivovarnici naše konjerejsko društvo; k temu zboru se je sešlo veliko število kmetov iz celega okraja. Govorila sta dva gospoda, ki sta nalašč prišla k nam iz Gradea. Govorila sta o odgoji konjev jako zanimivo, škoda pa je, da samo le nemški. Ker pa je reč za konjerejce jako važna, naj se v kratkem tukaj priobči.

G. vitez pl. Fridrich je poudarjal sledeče točke: 1. Kakšni žrebci da naj se izvolijo kobilam? Pravi, konjerejec naj si izvoli takšnega žrebca za svojo kobilo, o katerem se je prepričal, da od njega lepa in močna žrebeta izhajajo. Menjati vsakokrat žrebca za svojo kobilo, enkrat angleža, drugoč normana in zopet arabea, ne velja. Pravilo je, da norman je za normansko, anglež za angleško, arabea pa za arabsko kobilo najboljši. Slabejša kobila mora imeti tudi slabejšega žrebca. Kdor toraj n. pr. vzeme za svojo slabo kobilo močnega angleža, ne bo nikedar dobil močno žrebe; ampak žrebe bode prekratko in bode imelo samo le visoke noge. Tudi lepa barva, glava, postava i. t. d. ni merodajna za vsako kobilo; toraj ne sme se na to preveč ozirati. 2. Kako je treba ravnati z brejo kobilo. Breja kobila ne sme se pri delu preveč prenapenjati, mora dobiti dobro in zdravo krmo. Kajti ona mora hraniti sebe in pa še žrebe. Kedar ne dajemo jej dosti hrane, ne more tudi žrebe v njej popolnoma razviti se in izrasti; dobili bomo jako slabo žrebe, ktero hira in sploh ni veliko prida. Paziti pa mora vsak pri krmi, da ne postane breja kobila preveč debela, špehasta. 3. Kako ravnati z žrebetom.

Če smo dobili od kobile žrebe, ne smemo jo pri delu prenapeti; k temu moramo jej polagati najboljšo krmo. Če ni kobila popolnem zdrava, ne smemo pustiti žrebe, da bi od nje sesalo, ker sicer dobi od svoje matere bolezen, začne hirati in nima nobene vrednosti. Najbolje je, če se žrebe odgoji v tem slučaju pri kravjem mleku. Kedar je žrebe nekoliko odrastlo, mora se mu po malem polagati in sicer najboljša krma, posebno v prvem letu, ker takrat najhitreje raste in se največ razvija, in ker le od tega odvisi, kakšen konj iz njega vzraste. Na dalje ne smemo zapirati žrebe v tesen in temen hlev; ampak moramo ga pustiti v ograjen spašnik, tam naj skače in se sprehaja, kolikor hoče. Vidimo namreč pri vsakem mladem živinčeta, da rado igra, skaklja in se veseli. Na ta način razvijejo se pri žrebetu vse mišice pravilno v nogah, in ono dobi trdna široka kopita. 4. Napake glede izreje žrebet v tukajšnji okolici so, da dobivajo v prvem letu premalo krme, in da se premalo sprehajajo, za tega del pa imajo slabe noge. Prva napaka se odstrani, ako jim damo dovolj dobre hrane v prvem letu. Res je sicer, da takšno žrebe v prvem letu nekoliko več kmeta stane, kakor zdaj; ali tote stroške mu povrne že v tretjem in četrtem letu nazaj, ker takrat se more prodati namesto za 200 ali 300 fl. za 600 in celo 800 fl. Druga napaka pa se še leži odstrani, kakor prva in sicer, če si napravijo občine ograde za žrebeta, v katerih se more žrebe sprehajati, skakati, bežati kakor mu ljubo in drago. 5. Poročal je potem g. govornik o novem čistokrvnem angleškem žrebcu, ki ga je vis. ministerstvo poljedelstva kupilo za tukajšnji okraj. Namenjen je za močne angleške kobile, tiste pa morajo biti kratkonoge. Ima sicer nekatere napake, je nemiren in kima z glavo; to pa ni njemu prirojeno, ampak gre od tod ker so ga rabili na Angleškem za dirke poleti; pozimi pa je bil zaprt v malem prostoru, kakor tudi zdaj v Noršincih, kjer se ne more po svoji volji sprehajati. Ni treba toraj bati se, da bi žrebeta njegove navade po njem dedile. Za slabe kobile naj ga nobeden ne rabi. Na koncu govora opominja g. govornik, da naj kmet dobre kobile po nobeni ceni ne proda, naj jo le podrži za pleme, ker dobra kobila za tukajšnje kmete je velik in dobro vložen kapital. Slabe kobile pa naj se oddajajo na vsak način, če le nekoliko primerno ceno kupec ponudi, žrebeta pa naj v prvem letu vsak dobro redi!

G. Schuber, c. k. major, je razlagal, kako naj so hlevi za konje in ogradi za žrebeta pripravljene. Hlevi morajo biti svetli, ne temni kakor kaka ječa. Vsaki kmet si naj napravi okno, da ne bo v hlevu tema; dalje naj vsaki dobro zrači svoj hlev, ker iz gnoja in gnojnice se izpuhtevajo plini, kateri spridijo zrak, in če so konji primorani dihati ga, postanejo na plućih bolni. Potem se morajo hlevi čistiti, morajo imeti za gnoj-